

RAZGOVOR: MANUEL QUINTANA

Razgovarao: Dino Ljubić¹

Manuel Quintana, 21, je Portugalac i trenutno je student prava na Universidade Nova de Lisboa. Zanimaju ga povijest, filozofija i politika, a posebno aktualna događanja u Europi, kao i politički krajolik njegove zemlje i nedavna zbivanja u javnoj politici. Aktivan je u nizu pitanja i inicijativa, među ostalim trenutno je potpredsjednik ogranka Svjetskog saveza mladih Portugal.

Je li Vaša zemlja, gledano iz današnje perspektive, imala više štete ili koristi od ulaska u Europsku uniju?

Od pridruživanja Portugala 1986. Europska unija uvelike je utjecala na moju zemlju. S jedne strane, dobili smo sredstva za strukturne promjene, posebice u pogledu infrastrukture i usluga. Uz europska ulaganja modernizirane su ceste i zračne luke, ulagalo se u škole i sveučilišta, izgrađene su brane i vjetroelektrane.

Mogućnost putovanja i rada u bilo kojoj zemlji znatno je olakšana nakon što se Portugal pridružio Uniji. Sve su to pozitivni aspekti članstva, jer je Portugal imao kronični odljev radne snage te je zbog svoje gospodarske nerazvijenosti imao poteškoća u dobivanju vanjskog financiranja po razumnim kamatnim stopama. Ekonomske prednosti glavni su čimbenik zbog kojeg 91% Portugalaca kaže da ima „povoljan ili vrlo povoljan stav o EU”.

S druge strane, imali smo puno poteškoća, posebno u tekstilnom,

---

¹ uvrelaistina@gmail.com

poljoprivrednom i ribarskom sektoru. Briselske odluke nametnule su lažne i nesrazmjerne procedure te kvote i proizvodne ciljeve ne uzimajući u obzir portugalsku stvarnost. Eurokrati su na kraju uzrokovali visoku ovisnost Portugala o uvezenoj robi iz europskih i stranih zemalja. To je najnegativniji učinak članstva koji se i danas osjeća u mnogim malim gradovima i selima. Gubitak nacionalnog suvereniteta u tim je područjima doveo do visoke nezaposlenosti među poljoprivrednicima, ribarima i radnicima, što je rezultiralo deruralizacijom unutrašnjosti Portugala i velikim pritiskom na naša urbana središta. To je izazvalo vrlo ozbiljne društvene probleme, posebice kriminal i veliki pritisak na tržište iznajmljivanja, koje dugo vremena nije uspijevalo pronaći ponudu za toliku potražnju.

Da ilustriram svoju tvrdnju, da bi u ovom trenutku iznajmio kuću u centru Lisabona, prosječni građanin mora potrošiti 84% svoje mjesečne plaće. Naravno, postoje i drugi čimbenici koji objašnjavaju ovu pojavu, ali pritisak na urbana središta, uzrokovan oslanjanjem na samu zajednicu, nije zanemariv.

Sve u svemu, Portugalci su za ideju Europske unije. Iako povijesno Portugal nikada nije imao nikakve značajne veze s kontinentom ili s projektom EU, ekonomska komponenta pobjeđuje ideju Portugala kao interkontinentalne platforme i centra za dijalog s drugim zemljama portugalskog govornog područja kao što su Brazil, Angola i Mozambik, a koja je prevladavala od zemljopisnih otkrića do početka 20. stoljeća.

Koliko smatrate da je za budućnost Europske unije bitno načelo supsidijarnosti u vidu napuštanja autonomije rješavanja unutarnjih pitanja država članica (primjerice obrazovanje, kultura, sloboda medija i slično)?

Načelo supsidijarnosti, u skladu s ugovorima koji su doveli do us-

postave Zajednice, a potom i Europske unije, temelj je cjelokupnog europskog sustava. Kada države članice sa svojim ustrojem države mogu dati učinkovit i adekvatan odgovor kroz svoje vladine, administrativne i pravosudne strukture, one bi trebale regulirati stvar. Ako postoji potreba za koordinacijom na međudržavnoj razini, a države članice nisu sposobne pružiti tako učinkovit odgovor, Europska unija dužna je intervenirati.

Što se tiče obrazovanja, to je jasan aspekt u kojem EU nema kompetencije, a do sada u Portugalu nije bilo nikakvog utjecaja europskih vlasti po tom pitanju.

Što se tiče kulture, čini se da je proračun za nju predviđen u višegodišnjem financijskom okviru od 2,5 milijardi eura vezan za izrazito birokratski proces koji Portugalcima otežava pristup. Okvir također ostavlja mnoge ljude nezaštićenima. Na primjer, Bruxelles ne uzima u obzir nekoliko aspekata i stvarnosti Portugala kao što je npr. borba s bikovima kao oblik kulturnog izražavanja.

Što se tiče medija i njihove slobode, problem ne postoji. Portugal ima slobodne medije, premda je tijekom pandemije vlada pokušavala uspostaviti utjecaj, izravno ili neizravno, pa su pritužbe Sudu Europske unije bile sastavljene, iako nijedna nije formalizirana.

Jeste li osobno više za Europsku uniju kao federativnu državu ili kao konfederaciju suverenih nacionalnih država, i zašto?

Preferiram Europu suverenih država. Portugalci su iznimno ponosni na svoju neovisnost iz puno razloga. Portugal je europska zemlja koja ima najstarije definirane granice i ponosimo se posebnošću i poviješću naše zemlje. Željeli od Europske unije napraviti državu nepopularna je ideja, iako osnivači Unije nikada nisu krili da im je to krajnji cilj.

Ideja da Portugal bude savezna država savezne unije nikada ne bi uspjela. Portugalci ne priznaju vlasti u Bruxellesu. Samo nekoliko

ljudi u Portugalu, čak i na pravnim tečajevima, zna razliku između Europskog vijeća, Vijeća Europske unije i Vijeća Europe. Na prste lijeve ruke mogu nabrojati ljude koji znaju tko je predsjednik Europskog parlamenta, a nitko ne zna koliko sudaca ima u Europskom sudu pravde.

Za Portugalce je Europa distancirana i čudna stvarnost. Ne identificiramo se s Bruxellesom ili sjeverom; imamo više zajedničkog s Marokom i Brazilom nego s Finskom ili Estonijom. Ne dijelimo isti jezik, ne dijelimo istu povijest, imamo različita iskustva i senzibilitet, imamo različite i bogate kulture koje ne želimo vidjeti razvodnjene u plavoj zastavi. Za Portugalce je zastava zelena i crvena i tako će i ostati. Kao što sam rekao u prvom odgovoru, portugalski odnos s Europom uglavnom je ekonomski. Ne osjećamo potrebu za centraliziranom vladom u Bruxellesu. Ne želimo europsku vojsku. Ne želimo postati dio Sjedinjenih Europskih Država. Mi smo suverena nacija koja je dala dio svog suvereniteta europskim institucijama pod vrlo specifičnim uvjetima. Ideja federalne države je korak predaleko.

S obzirom na to da Europski sud pravde može donijeti drugačiju presudu od presude cjelokupnog pravnog poretka države članice, smatrate li pravosudni suverenitet države članice u tom pogledu izgubljenim?

U Portugalu se problem općenito ne javlja u tim okvirima. Sud pravde Europske unije obično ne odlučuje o pitanjima domaćeg prava, jer su izvršitelji zakona, portugalski sudci, vrlo svjesni svoje odgovornosti. Pitanja podnesena Sudu Europske unije kroz postupak u vezi sa zahtjevima za prethodna rješenja vrlo su rijetka, a to je primarni mehanizam putem kojeg bi Sud mogao odlučivati o pitanjima domaćeg prava i na kraju zaključiti da bi odluke naših viših sudova bile nespojive sa zakonom Unije.

Do sada nije bilo nikakvih problema. Međutim, istina je da u svijetu portugalskog prava postoji nekoliko glasova koji govore protiv pretjeranog utjecaja koji Sud pravde ima u životu sindikata, jer ga smatraju nedemokratskim i vrlo politički aktivističkim tijelom. Nekoliko osnovnih načela pravnog poretka Unije ne proizlaze iz ugovora ili slobodne volje država, već radije iz jurisprudencije Suda koji, prešutno preko sporazuma, stvara načela kao što su izravan učinak europskog zakonodavstva i njegova primata, a koja su pomalo čudna i tajanstvena.

Je li zajednička valuta dobra za sve članice EU-a i kako se uvođenje eura odrazilo na gospodarstvo vaše zemlje?

Ukratko, ne. U konfederaciji postoje različite suverene nacije koje se suočavaju s različitim gospodarskim izazovima. Jedinствену valutu vidim kao način favoriziranja država jakih ekonomija, posebno Njemačke i Francuske. Sve zemlje sa slabijim gospodarstvima koje su usvojile euro suočile su se s ekstremnim poteškoćama i problemima. Kontrola monetarne politike vrlo je važna za gospodarski rast. Ako postoje prednosti zajedničke valute u smislu putovanja, stranih ulaganja i promicanja trgovine, rigidnost monetarne politike koju promovira Europska središnja banka nije dobra za Portugal, ali to je moje mišljenje. Većina ekonomista reći će drugačije. Reći će da je razdoblje prilagodbe bilo složeno što je izazvalo intervenciju MMF-a u Portugalu i da su Portugalci „naučili kako živjeti s eurom”. Iz moje perspektive, radije bih živio u siromašnjoj zemlji nego u onoj u kojoj ne mogu imati kontrolu nad monetarnom politikom.

Za što se kod vas najviše koriste europski fondovi?

Od 1986. godine Portugal je od Europske unije primao oko 9 milijuna eura dnevno raspoređenih između bespovratnih sredstava,

zajmova i subvencija. Većina ih je iskorištena za modernizaciju našeg gospodarstva u smislu infrastrukture. Tri od pet najvećih trenutačnih projekata su za javni prijevoz. Od druga dva, jedan je za stipendije javnih sveučilišta, a drugi za naprednije formiranje doktorskih kandidata. U poljoprivredu je uloženo 4 milijarde eura kroz Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.

Realnost koju obični Portugalci vide je da, svaki put kad se odobri veliki projekt, dolazi do korupcije. Transparentnost nikada nije bila stvarnost unutar portugalske vlade, a ni unutar EU. Iako možda imamo pristup ovim informacijama, razine birokracije koje se trebaju prijeći da ih dobijemo su sulude. Ne postoji način da obični građanin dobije pristup informacijama kako bi provjeravao provedbu primjene sredstava EU-a, a to, naravno, stvara atmosferu sumnje koja ne bi trebala postojati.

Kako se u vašoj zemlji gledalo na migracijsku krizu i smatrate li da je EU imala dobar politički i pravni odgovor na nju?

Iskreno rečeno, to nije utjecalo na Portugal. Jedna je od prednosti siromašne zapadne zemlje neprivlačnost našeg načina života. Iako smo dio Europske unije i imamo socijalnu državu, istina je da se ne možemo uspoređivati s drugim zemljama unutar konfederacije. Vlada je pokušala otvoriti Portugal za izbjeglice i stvoriti socijalne programe za njihovu integraciju u portugalsko društvo, ali smo do sada primili samo 551 izbjeglicu i migranta. Mogli bismo apsorbirati puno više, ali većina izbjeglica i migranata koji dolaze u Portugal ne ostaju, a EU ne može učiniti puno po tom pitanju jer postoje programi za njih.

Je li briselska administracija imala dobar ili loš odgovor na koronakrizu i kako se vaša zemlja postavila prema tom pitanju?

Mislim da su pokušali učiniti najbolje moguće s raspoloživim in-

formacijama. Naravno, to je bio vrlo težak zadatak jer je zakonodavni sustav Europske unije jako složen i to je u teškim vremenima mana, jer se odluke moraju donositi prilično brzo.

Ali, sve u svemu, donesene su odluke koje je trebalo donijeti, odobrena su sredstva React-EU i možemo se nadati normalizaciji situacije.

To je jedno od gledišta u kojem je EU relevantna. Kada je riječ o pitanjima koja ne poznaju granice država članica, kao što je virus s kojim se suočavamo, nužan je međuvladin pristup kako bi se osigurala osnovna načela Unije, posebice slobodno kretanje ljudi i radnika.